

Hogyan kedveltesse meg a tanító-könyvtáros az olvasást a kisiskolásokkal?

Olvasóvá nem születik senki, olvasóvá csak kitartó hosszú nevelés után válhatunk. Számos összetevője van ennek a látszólag könnyű feladatnak: olvasásra szoktatni, végső fokon egész életre ható ösztönzést adni, hogy az olvasás olyan szükségletté váljék, mint például a mindennapi fogmosás.

Mit hasznosíthat egy alsó tagozatos gyermek olvasási élményeiből? Rengeteget. Az olvasó és a gyermeknek mesét rendszeresen felolvasó szülő utolérhetetlen előnyt biztosít a gyermeknek már az első osztályban is. Az ilyen gyermek szókinccse fejlettebb, képzelőereje gazdagabb, esztétikai, etikai gondolkozása finomabb. Könnyen megszólaltatható, környezetismereti órákon mindenhez hozzászól, van véleménye, tapasztalata, könnyebben felismeri a dolgok közötti összefüggéseket és ítéletet tud alkotni. Röviden ennyi, amit a kisgyermek otthonról tarsolyában az iskolába hoz, de ezt a tarsolyt nekünk, pedagógusoknak tovább kell töltögetnünk. Az olvasóvá nevelés lépcsősor, amelynek fokain állandóan és tervszerűen kell haladni felfelé, amíg az olvasási igény olyan erős nem lesz, hogy egy életen át elkíséri az embert. Rengeteg munkát ró ez a tanítóra, de sokat a gyermekekre is, különösen arra, akinél az olvasás elsajátításában zavar áll be. Am ha a tanító és tanuló között megfelelő a kapcsolat, akkor éppen az első két év — amely a legtöbb munkát igényli — fázisai adják a későbbiek folyamán a legtöbb eredményt is.

Mit adhat a tanító egy első osztályos kezébe, amit ő a tanulmányai során hasznosíthat?

Ne tapadjunk csak a tankönyvhöz! Legalább egy olyan könyvünk legyen, amit az egész osztály közösen elolvas, megbeszél. Lesznek, akik többet is elolvasnak. *Bianki: Az első vadászat* című képes meséskönyve azokkal az állatokkal ismerteti meg a gyermekeket, amelyek példája később a mimikri jelenségét teszi világossá. Erre a könyvre a 2. osztályban is visszatérhetünk, akkor, amikor az erdő állatairól beszélgetünk és kutatjuk, hogy miért ilyen vagy olyan a bundájuk színe stb. *Gábor Éva: Mit látsz a képen?* c. képeskönyve a még nem olvasó gyermeket bírja szólásra. *Varga Katalin Kisbencéje* a gyermekek egymáshoz való viszonyát, a család szerepét és a testvérek összetartozását tárja eléjük. Falusi gyermek megismerheti belőle egy emeletes ház belsejét, a lakókat, a szolgáltatások egyszerű formáit stb. *Janikovszky Éva: Felelj szépen, ha kérdeznak* c. könyve nevelési vonatkozású és humoros illemtant ad. *Te is tudod?* c. könyve a családtagok munkájáról szól és szintén a környezetismeretbe illeszthető.

A *Bölcs Bagoly* sorozat minden egyes kötete a kutatómunkára ad alkalmat kicsiben. Ilyen *Szedzerjei Akostól Az ősvény titka* az erdei élet érdekességeiről, vagy *Nóber Imre: Kirándulás növényországba* c. munkája.

A 3. osztályban *Gál Pál—K. Bócz Zoltán: A csepptől az Óceánig* c. könyve teljesen beépíthető a környezetismeret anyagába. Minél több *Bölcs Bagoly* könyvet olvassunk! Szaporodjanak a népmesei gyűjtemények. A gyermekek ekkor már a nehezebb székely meséket is élvezik.

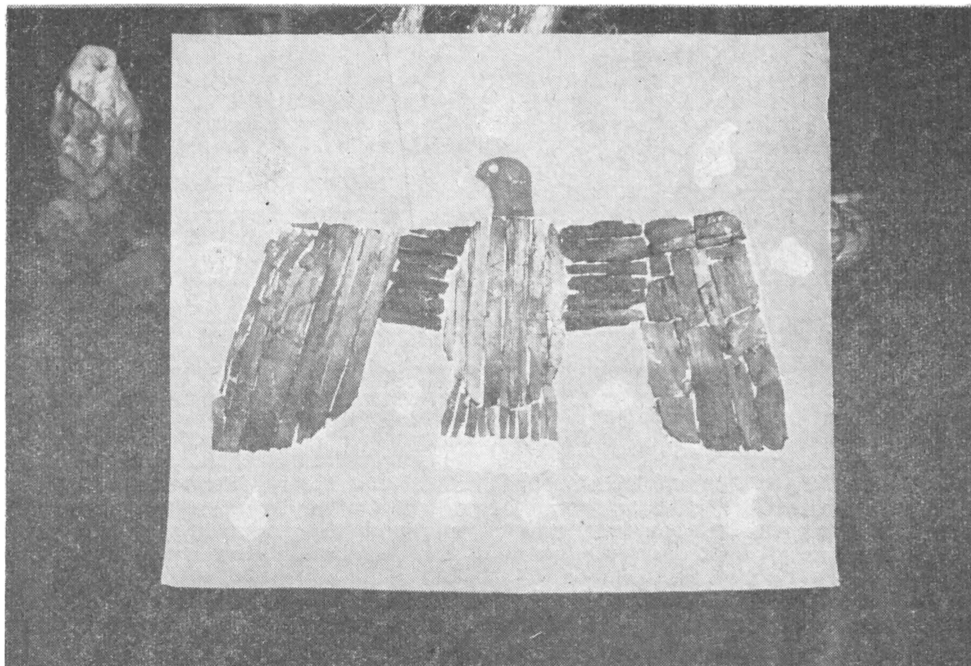
Sajnos, a 4. osztályban még nincs földrajz, de a tantárgy hiányát át lehet és át is kell hidalni *Antalffy Gyula: Édes hazánk* és *Ruffy Péter: Hazánk szíve Budapest* c. könyvekkel. Történelmi ismereteket ad *László Gyula: Hunor és Magyar nyomában*, *Hegedűs Géza: Az írnök és a fáraó* című könyve.

Ezek a könyvek nemcsak tárgyi ismereteket adnak, és nem csupán olvasmányélményhez segítik a gyermekeket, hanem ezeken felül egyben az olvasási technikát biztosabbá, a kifejezőkészséget könnyedebbé és választékosabbá fejlesztik, s általuk könnyebb lesz a 4. osztály után hozzászokni az 5. osztály magasabb követelményeihez. És ha igazán biztos olvasókká váltak, akkor a felső tagozatban a tanárok már igénytel léphetnek fel az olvasás terén — főként ha ők maguk is ismerik az ifjúsági irodalom olyan alkotásait, amelyek alkalmasak arra, hogy a tantárgyakba beépítsük őket. Az általános iskolában ily módon olvasóvá nevelt gyermekek a gimnáziumban és az ipari iskolákban magától értetődőnek tartják, hogy tantárgyi ismereteiket olvasással egészítsék ki.

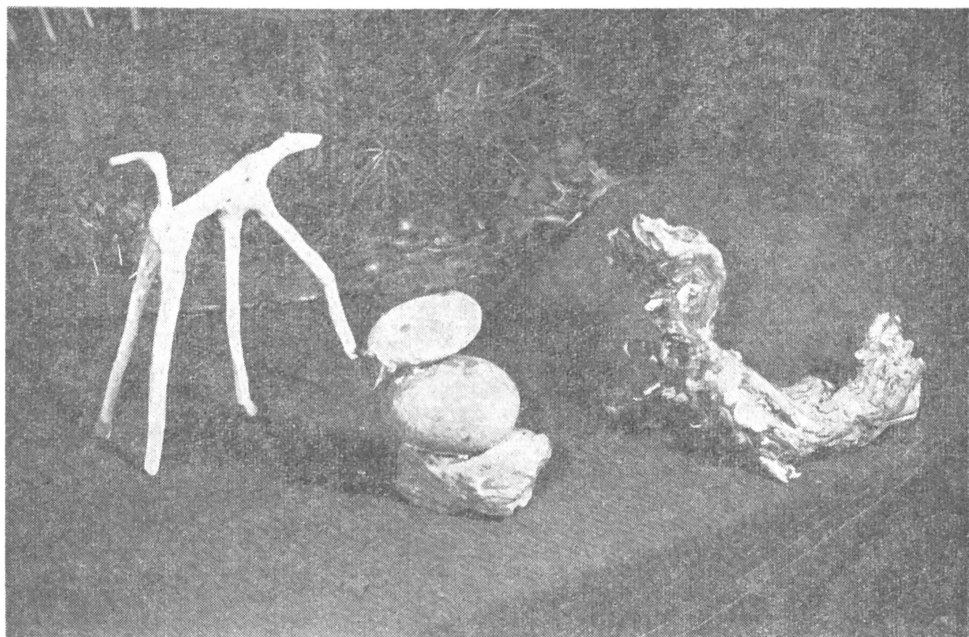
Vollmuth Frigyesné
községi könyvtáros, Badacsonytördemic

Nyári gyermekfoglalkozások Szentendrén

Kihasználva a gyermekkönyvtár jó kapcsolatait az iskolákkal, még a múlt tanév befejezése előtt megkértem a pedagógusokat, hirdessenek a nyári szünidőre programot: „Gyűjtés hegyen-völgyön” címmel. A könyvtárban is nagy plakátot csináltam ezzel a felirattal: „Gyűjtsetek növényt, rovar, lepkét, kőzetet, kavicsot, kagylót, faágat, termést stb., stb., s azután majd meglátjuk, mire tudjuk ezeket a természetrajzi »elemeket« felhasználni”. A felhívás visszhangra talált, s valóban a gyerekek minden lehetségest „begyűjtöttek”. Körülbelül egy hónap után magától két különböző táborra oszlott a kis társaság: *A természet „tudósai”* növénygyűjteményt, rovarokat, pillangókat hoztak be. A gyűjtések nyomán természetesen állandóan kézben voltak a növényhatározók, a Képes állatvilág, a rovargyűjtésről, preparálásról stb. szülő könyvek. A másik tábor, nevezhetném őket a természet „érzőinek”, akiket nem a rendszer, a tudomány érdekelt, hanem a líra, az esztétikum, a fantázia, a díszítés lehetősége — mint a mellékelt képek is mutatják — változatos, ügyes kis műveket hoztak be. Volt mákgubóból Jancsi és Juliska, boszorkány, mesefigurák díszítőkből, állatokat utánozó faágak, kavics-mozaik, krumpli-állatkert, egy tömb borsodi szénből késsel hasogatott darabkákból összerakott sas, mint harci jelvény, sárgarépából babakocsi stb. Minden egyes darabot megbíráltunk, amit kellett, szakkönyvből meghatároztuk. Felvetődött a giccs kérdése is: egy erősen színezett, lakkozott, túldíszített kagylómozaikot a gyerekekkel együtt kielemeztünk, miért nem szép, hogyan lehetett volna ugyanezt szépen megoldani. Jó alkalom adódott *az ízlés nevelésére*. Sőt, a közös versolvasás eredményeképpen a gyűjtött anyagokból vers-illusztrációk is készültek (pl. Rákos Sándornak akkoriban megjelent *Hét zöld csillag* c. kötetéből *A tobozszedők*, *A pók románca* c. versekhez). Egy-egy ilyen illusztráció mélyebb átéléshez vezet, és a kis kitérő után ismét visszairányít a könyvhöz, olvasáshoz. A gyermeki képzeletvilág szülte a préselt levelekből, szárított magokból készült levélkollázsokat és képeket is. Ezek a könyvtár falait díszítik, kicsit megfakultak, de még mindig érzékelhető eredeti frissességük. Az egész nyári gyűjtés eredményét kiállítás keretében mutattuk be a „nagyközönség”-nek, volt szabályos megnyitás, bíráló bizottság, értékelés, jutalmazás s befejezésül előadás a természetről, mint a tudomány tárgyáról és mint mindennapunk részeséről. (Az előadást D. Nagy Éva, a Móra Kiadó szerkesztője tartotta.) Mindezek után felmerülhet a kérdés, *hogyan függ össze ez a gyűjtögetés az olvasóvá neveléssel?* Mindenestre egy kicsit áttéte-

„Tutenkamen harci jelvénye” — szénből. Deim Pál IV. oszt. tanuló munkája

Gyökérből, faágból és kőből formált gyermekmunkák

lesen, amennyiben az alkotás, a kép, mint kifejezés észrevétlenül, játszva elvezet a könyvhöz, az olvasáshoz.

Természetesen számokban, statisztikai adatokban kifejezhető eredményről nem lehet beszélni. Mégis sikeresnek számít, hogy azok a gyermekek, akik ebben a néhány hónapig tartó munkálkodásban fontos szereplőként részt vettek, *erősebben ragaszkodnak a könyvtárhoz*, mint a többiek. Sikerélményben volt részük, ez a játékos foglalkozás olyanokat is megmozgatott, akik visszahúzódo természetűek és nehezebben oldódnak fel a közösségben.

Befejezésül elmondhatom, hogy nagyon tanulságos és egyben szórakoztató volt könyvtárosnak, gyermekeknek egyaránt ez a gyűjtögető-játék. Azt hiszem, sikeresnek könyvelhetem el, hogy a benne részt vevők nagy számban beneveztek a most lezajlott Lenin-centenáriumra hirdetett pályázatra. S ezzel „bizonyították”, hogy ők *már igazi olvasók*, akik a könyvtárhoz tartoznak s alkalomszerű kapcsolatuk a könyvtárral tartóssá vált.

Szinna Ferencné
a Szentendrei Járási-Városi Könyvtár gyermekkönyvtárosa

A tanácsi, szakszervezeti és iskolai könyvtárak együttműködése Vas megyében

A Vas megyei könyvtárközi bizottság májusban a községi könyvtárak társadalmi hatókörének bővítésével és az iskolai könyvtárhálózattal összefüggő kérdéseket tárgyalta. A bizottság 1968-ban határozatot hozott a községi szakmaközi bizottságok és könyvtárak együttműködésének előmozdítására. A mostani ülésen az eltelt időszak tapasztalatait összegezték, és megjelölték a további tennivalókat. Megállapították, hogy az együttműködés érdekében eddig végzett munka eredményes volt. A könyvtárközi bizottság felkérte a Szakszervezetek Megyei Tanácsát, hogy a közeljövőben sorra kerülő taggyűléseken vegyék be a községi könyvtárosokat a szakmaközi bizottságokba. Elhatározták továbbá, hogy az SZMT és a megyei könyvtár munkatársai

felkeresik a községi könyvtárosokat és a bizottságok titkárait, hogy — a község lehetőségeit figyelembe véve — megállapodást kössenek az együttműködés gyakorlati megvalósításáról. A helyszíni látogatások alatt a megyei könyvtár és az SZMT módszertani levélben tájékoztatja a könyvtárosokat és a bizottságokat az együttműködés eddigi eredményeiről és közli a könyvtárközi bizottság javaslatait a további tennivalókra. (Az SZMT javasolja a bizottságoknak, hogy az anyagi támogatás felhasználását bizzák a könyvtárosokra, a megyei könyvtár a bizottságok tájékoztatására hívja fel a könyvtárosok figyelmét.)

Az iskolai könyvtárak fejlesztését célzó elképzeléseket a megyei tanács művelődésügyi osztályának helyettes vezetője ismertette. Ezek között szerepel a megyei járási felügyelői munkakörök szervezése, egyúttal a működés tárgyi feltételeinek kialakítása a bázisszerepre kijelölt iskolai könyvtárakban, továbbá annak az elvnek a kimondása, hogy új iskola építéskor, vagy bővítéskor könyvtárhelyiséget is tartalmazniuk kell az építkezési terveknek. Az iskolai és a közművelődési hálózat együttműködése már az iskolai könyvtárak tervezett fejlesztésének kezdetétől fogva nélkülözhetetlen. Ezzel az állásponttal a bizottság is egyetértett, s példaként említette a megyei könyvtár pedagógiai szolgálatának és a megyei továbbképzési kabinet tevékenységének összehangolását. A bizottság az iskolai könyvtárak hálózati megerősítésében döntő fontosságúnak ítélte a járási felügyelői munkakörök mielőbbi megszervezését, illetve a megyei szakfelügyelői státus betöltését.

Puskás Sándorné
a Szombathelyi Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese

A konferenciái előkészületek, képzési és bérezési kérdések a könyvtárosok II. vándorgyűlésén

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete június 3—4-én a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem új könyvtárában rendezte meg II. vándorgyűlését a III. országos könyvtárügyi konferencia előkészítésének jegyében. A vándorgyűlést dr. Mátrai László akadémikus, az MKE elnöke nyitotta meg, majd dr. Kozák Imre, az egyetem tudományos rektorhelyettese üdvözölte a vendéglátók nevében a résztvevőket.

Ezután *Kondor Istvánné*, a Művelődésügyi Minisztérium könyvtárosztályának vezetője adott tájékoztatást a III. országos könyvtárügyi konferencia előkészületeiről. A széles körű előkészítő munkálatok közül kiemelte az eddig lezajlott szekcióülések eredményeit, az ott elhangzott javaslatokat, valamint a munkabizottságok által készített tervezeteket, amelyeket még a szakfórumok megvitatnak. Elmondotta, hogy az előkészületek során megvizsgálták az 1956-ban hozott könyvtárügyi rendelkezéseket, és javaslat készül az 1956. évi 5. sz. törvényerejű rendelet azon paragrafusának módosítására, amely a könyvtárügyről és a dokumentációról szól, mivel ezen az élet bizonyos mértékig túllépett. Ugyancsak megérett az idő az 1018/1956. sz. kormányrendelet módosítására is.

Kiss Jenő, az Országos Népművelési Tanács ügyvezető titkára a közelmúltban

lezajlott országos népművelési konferencia eredményeiről számolt be. Hangsúlyozta, hogy a konferencián széleskörűen értelmezték a népművelést, valójában közművelődésügyi konferencia volt ez, és a közművelődésügyön belül a könyvtárügy szerepéről is problémáiról is szó esett.

Dr. Kovács Máté egyetemi tanár *A könyvtáros pályakép; a könyvtárosok képzése és továbbképzése* címmel tartott előadásában a múltból kiindulva ismertette azt az óriási fejlődést, amelyet a könyvtárosság mint pálya a felszabadulás óta megtett: ma mintegy 4000 főfoglalkozású könyvtáros működik az országban, s tevékenységüket tízezernyi társadalmi munkás vagy tiszteletdíjért dolgozó könyvtáros egészíti ki. A képzés 1949 óta sok átalakuláson ment át, formái csak a közelmúltban kezdtek megszilárdulni. A továbbképzésben szintén sok még a megoldandó probléma. Az előadó szöveg a képzés és a továbbképzés terveiről és a megoldási módokról is.

Bencze Károlyné, a minisztérium könyvtárosztályának főelőadója *A könyvtárosok társadalmi helyzete és bérezése* címmel tartott előadást, amelyhez az osztály sokszorosított formában a résztvevők rendelkezésére bocsátotta az *Alapelvek a könyvtárosok bérezésének rendezésére* c. tervezetet. Mint ismeretes,

a könyvtárosztály a közelmúltban széles körű kérdőíves felmérést végzett e problémakör tisztázására. Ámbár az anyagot még nem dolgozták fel teljesen, *Bencze Károlyné* előadása máris igen gazdag tényanyagra alapozva mutatta be a könyvtárosok jelenlegi helyzetét, amelyet röviden talán úgy lehetne összefoglalni, hogy a könyvtárosok társadalmi megbecsülése az utóbbi években javult ugyan, de mégsem érte el azt a fokot, amely megfelelne a könyvtárosmunka jelentőségének. Az előadás részletesen tárgyalta a bérezések egyenlőtlenségét, egybevetve a könyvtárosok bérét más társadalmi rétegekével, de azt is kimutatta, hogy egyenlőtlenség mutatkozik a könyvtárosok rétegén belül is aszerint, hogy egy-egy könyvtáros milyen területen dolgozik. Mindez túlzott munkaerő-vándorlást idéz elő, elsősorban a pályán belül, de

kismértékben a könyvtárosszolgálatról való eláramlás is tapasztalható.

Az új bérezési rendszertervezet lényege az, hogy az eddigi eléggé merev kulcs-számrendszer helyett osztályokra tagoló egységes bértáblázatot vezetne be. Az osztályokon belül, valamint az egyik osztályból a másikba való előlépést pontrendszer szolgálná. Ez utóbbi sokféle tényezőtől (képzettség, nyelvismeret, szakismeret, szolgálati idő, beosztás stb.) tevődne össze.

Az előterjesztés a résztvevők tetszésével találkozott, s az MKE módját ejti annak, hogy további, még szélesebb körű nyilvánosságot adjon a tervezetnek és további észrevételeket, javaslatokat gyűjtsön össze. Erre annál is inkább szükség van, mert a vándorgyűlésen a kérdés alapos megvitatására nem volt lehetőség. (Sz. S.)

Alapkőletétel Rakacán

Hlebich János, aki a Borsod megyei Rakaca községben született 1894-ben, és egészen fiatalon, 1910 körül vándorolt ki Amerikába, öt évvel ezelőtt hazalátogatott a szülőfalujába. Akkor határozta el, hogy a rakacai temetőben nyugvó édes-

anyjának és a második világháborúban a német fasizmus elleni harcban elesett Ernő fiának könyvtár építtetésével állít emléket. Az általa küldött 5000 dolláros összeget a Művelődésügyi Minisztérium 180 000 Ft-os, a megyei tanács 150 000, az

Varga Gáborné, a megyei tanács elnökhelyettese beszédet mond az alapkövetelési ünnepségen